

Kalle Kallio / Pirkan Suunnittelu Oy

kalle.kallio@pirkansuunnittelu.fi

Viite: Lausuntopyyntö 11.11.2021

Asia: Sähköverkon saneeraustyö Heinolassa Hietalahden, Muikkusalmen, Imjärven ja Hämeenniemen alueilla.

Pirkan Suunnittelu Oy on laatimassa Järvi-Suomen Energian toimeksiannosta sähköverkon saneeraussuunnitelmaa Heinolaan Hietalahden, Muikkusalmen, Imjärven ja Hämeenniemen alueille. Hankkeen tarkoituksena on korvata sähköverkon vanhat ilmajohtot pääosin maahan kaivettavalla kaapelilla.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää 11.11.2021 museolle toimitetusta suunnitelmakartasta pyydettyä lausuntoaan seuraavan.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Kuten suunnitelmakartassa on tuotu esille, suunnitelma-alueella, maakaapelilinjalta tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsee kuusi muinaisjäännöskohdetta. Museo edellyttää näiden osalta seuraavaa.

- 1) Suunnittelukartan kohde 1: Historiallinen talonpaikka, yksittäistalo (mj-rekisterin tunnus *Merjeslampi talo* 1000034804, status: muu kulttuuriperintökohde). Kaapelilinja kiertää kohteen länsi- ja pohjoispuolelta. Ei tarvetta arkeologiselle valvonnalle. Jos kaapelilinjaa muutetaan, on uudet suunnitelmakartat lähetettävä museolle hyväksyttäväksi ennen työn alkua.
- 2) Suunnitelmakartan kohde 2: Historiallinen talonpaikka, yksittäistalo (mj-rekisterin tunnus *Kujansalo Hietasalo talo* 1000034806, status: muu kulttuuriperintökohde). Kaapelilinja vedetään tielinjaa pitkin tilakeskuksen rakennetulle piha-alueelle, joka on maannokseltaan todennäköisesti jo entuudestaan varsin sekoittunutta - säilyneiden rakenteiden todennäköisyys on varsin pieni. Ei tarvetta arkeologiselle valvonnalle.
- 3) Suunnittelukartan kohde 3: Historiallisen ajan myllyn/sähkövoimalan paikka (mj-rekisterin tunnus *Imjärven mylly* 1000034801, status: muu kulttuuriperintökohde). Kaapeli toteutetaan suunnitelman mukaan ilmajohtona, joka sijoitetaan tealueen rajalle ja myllyn/sähkövoimalan paikan läheisyyteen. Pylväiden sijoittelussa ja niiden kaivuutyössä on huomioitava rannantuntumassa mahdollisesti sijaitsevat jäänteet.
- 4) Suunnittelukartan kohde 4: Historiallisen ajan kylätontti (mj-rekisterin tunnus *Imjärvi* 1000023944, status: mahdollinen muinaisjäännös). Varhaisin maininta ja maakirjamerkintä kylästä on vuodelta 1539. Kohteen paikannus ja rajaus perustuvat

kartta-analyysiin (Kuninkaan kartasto) ja ovat siten suuntaa antavia (*Päijät-Hämeen maakuntakaava. Historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointi. E. Tikkala, E. Sorvali ja P. Taipale, 2012*). Alue on nykyisin pääosin rakentamatonta peltoaluetta ja rantametsikköä. Suunnitelman mukaan kaapelin reitti kulkee kylätontin läpi seuraten pääosin kevytrakenteista tietä ja pelto-/metsäteitä. On mahdollista, että näiden alla on jäänteitä kylätonttiin kuuluneista rakenteista. Koska kyseessä on mahdollinen muinaisjäännös, museo edellyttää, että kylätontin alueella kaapeliojan ja muuntamoiden kaivamiseen tulee liittää arkeologinen valvonta. Vaihtoehtona on kaivaa maakaapeli selvästi kylätontin rajauksen ulkopuolelle. Tällöin arkeologista valvontaa ei tarvita, mutta museo edellyttää, että uudet päivitetyt kartat kaapelien reiteistä lähetetään museolle tiedoksi ennen työn alkua.

- 5) Suunnitelmaportaan kohde 5: Ajoittamaton kuppikivi (mj-rekisterin tunnus *Kukkaromäki* 89010004, status: kiinteä muinaisjäännös). Kuppi-/uhrikivi sijaitsee Kukkaromäen tontilla, asuinrakennuksen kaakkoisnurkasta noin 5 m etelään. Kiven maanpinnalla näkyvän osan pituus on 160 cm, leveys 100 cm ja korkeus 20 - 30 cm. Kivessä on 7 selvää ja 3 epä määräistä uhrikuppia. Kaapeli tulee sijoittaa kiinteistölle siten, ettei kuppikivi lähialueineen vaurioidu/tuhoudu kaivuutyössä.
- 6) Suunnitelmaportaan kohde 6: Kivikautinen asuinpaikka (mj-rekisterin tunnus *Tiuhaniementie* 1000005125, status: kiinteä muinaisjäännös). Asuinpaikka sijaitsee suunnitellun kaapelilinjan länsipuolella sen välittömässä läheisyydessä. Asuinpaikan rajaus perustuu topografiaan ja maaperään. On mahdollista, että asuinpaikka on rajattua aluetta laajempi (*T. Jussila, T. Sepänmaa ja H. Poutiainen 2018: Heinola. Alaräätin rantaosayleiskaava-alueen inventointi, kohde 19, s. 33.*). Museo edellyttää, että kivikautisen asuinpaikan läheisyydessä kaapeliojan kaivamiseen tulee liittää arkeologinen valvonta (ks. oheinen kartta).

Arkeologisen valvonnan voi tilata haluamaltaan arkeologian toimijalta. Lista arkeologian alan konsulteista löytyy Museoviraston internetsivuilta (kohta: Arkeologisten kenttätöiden tilaaminen). Mikäli valvonnassa tulee vastaan selviä merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä, on valvojan arkeologin otettava yhteyttä alueelliseen vastuumuseoon, joka tekee päätöksen siitä, vaaditaanko laajempaa arkeologista tutkimusta vai riittääkö kaapeliojan kaivuun yhteydessä tehtävä dokumentointi ja arkeologinen tutkimus. Valvonnan on täytettävä Museoviraston määrittämät laatuvaatimukset kenttätöiden, dokumentoinnin kuin raportoinninkin osalta. Raportti suoritetusta valvonnasta on lähetettävä alueelliselle vastuumuseolle arvioitavaksi.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnitelmaportaille on merkitty muuntamon sijoittamiset kohteisiin 2 ja 4. Kohteessa 2 muuntamon sijoitus on suunniteltu paikallisesti arvokkaan Hietalahden tilan pihapiirin yhteyteen. Pihapiirissä on 1930-

luvun päärakennusta vanhempaa hirsistä rakennuskantaa, kuten kaksi punamullattua luhtiaittaa, talli sekä kivi- ja betoniseinäinen navetta (Heinolan rakennetun ympäristön selvitys 2015). Muuntamo tulee maisemoida historiallisen tilakokonaisuuden rakennuskantaan sopivaksi punamullatulla puuverhouksella.

Kohde 4 sijaitsee paikallisesti arvokkaan Imjärven kyläkulman alueella. Muuntamon ympäristöön tulee maisemallisista syistä jättää puustoa tai pensaita. Sijoitusta avoimelle peltoaukealle tulee välttää.

Mikäli muuntamoita sijoitetaan muuallekin kuin kohteisiin 2 ja 4, museolle tulee toimittaa niistä tieto.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö	Hannu Takala
tutkija, arkeologi	Esko Tikkala
tutkija	Reetta Nousiainen

Liitteet: Karttaliite

Tiedoksi: Museovirasto, ELY-keskus, Heinolan kaupunki

Karttaliite

Suunnitelmakartan kohde 6, kivikautinen asuinpaikka (mj-rekisterin tunnus *Tiuhaniementie* 1000005125). Sinisellä merkitty valvottava alue.